

достаточно скромное место в литературном процессе Л. Андреева, немыслимо популярного среди современников, Г. Красников объясняет невольной материалистической установкой, неискренностью, «заочностью» переживаний. Единственное настоящее в Андрееве, по мнению автора, является его животный страх перед пустотой Вселенной, так как вечности позитивистский ум писателя не приемлет. Поэтому символична смерть Андреева: от разрыва сердца – то есть от страха перед конечностью бытия.

5. Размышления о русских судьбах и известных русских текстах неизменно связываются с современностью: в есенинских метаниях и кощунственных выходках видится эссеисту «со-кровный нам человек», с его цинизмом и презрением ко всему нематериальному; такое явление, как «андреевщина», мыслится опять-таки удивительно современным.

Эссеистика Г. Красникова отличается глубиной осмысления актуальных и духовно-нравственных проблем и кризисов самосознания целой эпохи, без осмысления которых невозможно осознание сегодняшней социокультурной ситуации. В работах критика, эссеиста и поэта варьируется «русский миф», ставший неотъемлемой частью русской культуры XX века.

Галіна Багданава

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

КЛАСІКА ДАЛЁКАЯ І БЛІЗКАЯ (асэнсаванне класічных твораў літаратуры і мастацтва на старонках беларускіх выданняў)

Мяжа стагоддзяў і тым больш тысячагоддзяў, якую нам пашчасціла пераступіць некалькі гадоў таму, прынесла ў культуру ўсіх цывілізаваных народаў шмат спрэчных, дасюль не асэнсаваных з'яў. Варта памятаць, што цывілізацыя часта супрацьстаіць культуры, якая заўжды мацавалася і сёння мацуецца традыцыяй. У наш час камертонам рэальнасці, камертонам дакладнага адлюстравання рэчаіснасці застаецца класіка.

Класікай, паводле вызначэння энцыклапедычных даведнікаў, мы называем выдатныя, узорныя, агульна прызнаныя творы, якія мусяць мець вечную каштоўнасць не толькі для нацыянальнай, але і сусветнай культуры.

У класічным творы, як правіла, закранаюцца вечныя тэмы (нараджэнне, каханне, смерць), ёсць дакладнае адчуванне часу і пазачасавасці, яны цікавыя, іх могуць успрыняць і разумець прадстаўнікі розных народаў.

Натуральным уяўляецца тое, што менавіта на мяжы тысячагоддзяў у

нас на Беларусі, як і ва ўсім свеце, узмацнілася цікавасць да класікі. У сістэме прафесійнай падрыхтоўкі дызайнераў шырока выкарыстоўваецца такі тэхналагічны прыём, як сістэма аналогій. Перш чым канструяваць сучасны транспартны сродак для воднай прасторы, будучы дызайнер павінен дасканалы вывучыць, вобразна пераасэнсаваць, напрыклад, старажытны катамаран.

Нешта падобнае мусіць адбывацца і пры выхаванні будучых літаратараў, мастакоў, журналістаў, ды і проста культурных людзей. Таму вельмі натуральным з'яўляецца зварот да класічных твораў на старонках беларускіх выданняў.

Аналізуючы публікацыі ў беларускіх газетах і часопісах апошніх дзесяці гадоў, можна зрабіць наступныя высновы.

Увядзенне класічных твораў літаратуры (як замежнай, так і беларускай) адбывалася, па-першае, праз публікацыі арыгінальных твораў і іх перакладаў (часопісы “Полымя”, “Маладосць”, “Дзеяслоў”, газета “Літаратура і мастацтва”, на старонках якой у канцы 1980-х гадоў з’явілася некалькі арыгінальных перакладаў апавяданняў такіх пісьменнікаў як, напрыклад, Уладзімір Набокаў). Па-другое, праз рэцэнзій і публікацыі пад рубрыкамі накіталт “Перачытваючы класіку”. А таксама праз публікацыю новых цікавых звестак з біяграфіі класікаў беларускай і замежнай літаратуры (дастаткова нагадаць серыю публікацый у газеце “Камсамольская праўда ў Беларусі” (пра апошнія каханне Якуба Коласа, апошняе падарожжа Уладзіміра Караткевіча (аўтар – Надзея Белыхвосцік) і іншыя). Цікавасць да класічных твораў падтрымлівалася і падтрымліваецца рэцэнзаваннем у друку тэатральных і кіна-, тэлеінтэрпрэтацый класічных твораў літаратуры. Часта звярталіся і звяртаюцца да класікі сучасныя літаратары ў інтэрв’ю, анкетах і г. д.

Мяркуючы па публікацыях, найбольшую цікавасць у нашых сучаснікаў выклікае творчасць Максіма Багдановіча, Якуба Коласа, Янкі Купалы, Уладзіміра Караткевіча, рускіх пісьменнікаў Сярэбранага веку, заходне-еўрапейскіх паэтаў і пісьменнікаў эпохі Адраджэння.

Класічныя і проста сусветна вядомыя творы выяўленчага мастацтва знайшлі сваё адлюстраванне і асэнсаванне ў асноўным на старонках маладзёжных, дзіцячых (“Першацвет”, “Пралеска”, “Раніца”), а таксама жаночых (“Алеся”) выданняў.

“Першацвет” (маладзёжны ілюстраваны часопіс, які выходзіў з канца 1980-х да 2002 года), дарэчы, вельмі сістэматызавана і арыгінальна падаваў на сваіх старонках не толькі класіку літаратуры і выяўленчага маста-

цтва, але і класіку філасофіі. лепшыя творы выяўленчага мастацтва змяшчаліся пад рубрыкай “Кунцкамера” (“Гісторыя мастацтва ў вобразях”). Каляровыя ілюстрацыі суправаджаліся спецыяльнымі артыкуламі.

“Пралеска” змяшчала на сваіх старонках ілюстрацыі з кароткімі каментарыямі ў разліку на выхавацеляў дзіцячых садкоў. Унікальным з’яўляецца тое, што ў “Пралесцы” знайшлі адлюстраванне не толькі творы прафесійнага, але і народнага мастацтва. Такім чынам традыцыя ўключалася ў сучасны культуралагічны кантэкст.

У газеце “Раніца” ў 2000–2002 гадах з’явілася рубрыка “Залатая палітра”, дзе зноў жа каляровую ілюстрацыю суправаджаў арыгінальны артыкул.

Сімптаматычным уяўляецца вяртанне на старонкі спецыялізаванага выдання – часопіса “Мастацтва” якраз у 2000–2002 гадах рубрыкі “У альбом калекцыянера” (лепшыя творы беларускага выяўленчага мастацтва ў суправаджэнні артыкула спецыяліста), а таксама з’яўленне новай рубрыкі “Шэдэўры”, дзе давалася асэнсаванне самых вядомых твораў з гісторыі сусветнага мастацтва. Арыгінальна і даволі часта звяртаецца да класікі газета “Культура”.

На жаль, у апошні час многія беларускія выданні пачынаюць адасабляцца ад класічных твораў, выкарыстоўваючы часцей інтэрнэтаўскую інфармацыю. Хаця ёсць і станоўчы вопыт (некаторыя публікацыі на старонках такіх газет, як “Звязда”, “Беларусь Сёння”).

Нам здаецца, што класічныя творы павінны часцей не толькі згадвацца, але і асэнсоўвацца на старонках перыядычных выданняў, таму што класічны твор – гэта не толькі ўзор, гэта яшчэ і цудоўная магчымасць асэнсаваць свой час, сваё светаадчуванне ў кантэксце гісторыі.

Арцём Кавалеўскі

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

ЧЫТАЦЬ?

Да пытання аб праблеме чытацкага ўспрымання і інтэрпрэтацыі паэтычнага твора

Праблема ўспрымання з’яўляецца вельмі важнай і істотнай у сучаснай метадалогіі літаратурнай крытыкі, бо яна актуалізуе паняцце чытацкага вопыту як адно з найбольш вызначальных у практыцы літаратурнага працэсу. Зварот да праблемы чытацкага ўспрымання пашырае межы да-